

Viite

Asia

Epävirallinen liikenneministereiden videokokous 29.10.2020

EU-puheenjohtajavaltio Saksa järjestää epävirallisen liikenneministereiden videokokouksen 29.10.2020. Kokouksessa Suomea edustaa valtiosihteeri Pilvi Torsti. Kyseessä on epävirallinen videokokous, jossa ei tehdä muodollisia päätöksiä.

Liikenneministerit käyvät videokokouksessa keskustelun aiheesta *digitaalisen vallankumouksen hyödyntäminen, jotta tulevaisuuden liikkuvuus olisi kestävä, turvallista ja tehokasta*. Heidän on tarkoitus antaa siihen liittyen ns. *Passaun julistus*. Suomi voi hyväksyä Passaun julistuksen. Suomi kannattaa julistuksessa esitettyä näkemystä data-avaruuksien tärkeydestä ja sitä, että erillisten data-avaruuksien tulee olla keskenään yhteentoimivia. Suomi pitää tärkeänä digitalisaation ja datan hyödyntämisen valjastamista tuottavuuden kasvattamiseen sekä kestäväen kasvun ja uusien palvelujen ja liiketoiminnan luomiseen. Julistuksessa olisi hyvä huomioida liikenne- ja digiköyhyys. Tasa-arvon kannalta on olennaista huomioida erilaisista lähtökohdista tulevat ihmiset ja alueet. Datan saatavuutta, hyödyntämistä ja yhteentoimivuutta tulee lisätä yli sektorirajojen. Digitalisaation ja automaation myötä tietoturva on entistä tärkeämpää eri liikennemuodoille. Tietoturvaa koskevan sääntelyn ajantasaisuus ja riittävyys ovat kriittisiä edellytyksiä yhteiskunnan keskeisten palveluiden digitalisoitumiselle ja sitä kautta kokonaishyvinnön edistämiseksi.

Asialista:

1. Liikenneministereiden keskustelu aiheesta *digitaalisen vallankumouksen hyödyntäminen, jotta tulevaisuuden liikkuvuus olisi kestävä, turvallista ja tehokasta* sekä *Passaun julistus*. s. 3

Liikenne- ja viestintäministeriö

PERUSMUISTIO

LVM2020-00420

KAN Lähde Noora(LVM)

19.10.2020

Asia

Liikenneministereiden keskustelu aiheesta digitaalisen vallankumouksen hyödyntäminen, jotta tulevaisuuden liikkuvuus olisi kestävä, turvallista ja tehokasta sekä Passaun julistus.

Kokous

Epävirallinen liikenneministerikokous 29.10.2020

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Liikenneministerit käyvät epävirallisessa videokokouksessaan 29.10.2020 keskustelun aiheesta *digitaalisen vallankumouksen hyödyntäminen, jotta tulevaisuuden liikkuvuus olisi kestävä, turvallista ja tehokasta*. Kokouksessa on tarkoitus antaa siihen liittyen ns. *Passaun julistus*. Tarkoituksena on, että julistuksen hyväksyisivät kaikki EU:n jäsenvaltiot tukien näin julistuksessa esiin nostettuja asioita.

Suomen kanta

Suomi voi hyväksyä Passaun julistuksen.

Suomi kannattaa Passaun julistuksessa esitettyä näkemystä data-avaruuksien tärkeydestä ja sitä, että erillisten data-avaruuksien tulee kyetä olemaan keskenään yhteentoimivia. Digitaalisen infrastruktuurin investoinneille, yhteyksien kustannustehokkaalle rakentamiselle sekä uusien teknologioiden ja palvelumallien kehitystyölle tulee luoda ennakoitavat ja suotuisat puitteet. EU:n tulee edistää tasapuolisia toimintamahdollisuuksia markkinoilla teknologisesti neutraalilla tavalla rajaamatta yksittäisten yritysten valintoja tai palveluntarjontaa (E 24/2020 vp).

Suomi pitää tärkeänä digitalisaation ja datan hyödyntämisen valjastamista tuottavuuden kasvattamiseen sekä uuden kestävä kasvun ja uusien palvelujen ja liiketoiminnan luomiseen pk-sektori huomioiden. Julistuksessa olisi hyvä huomioida liikenne- ja digiköyhyys. Tasa-arvon kannalta on olennaista huomioida erilaisista lähtökohdista tulevat ihmiset ja alueet. Datan saatavuutta, hyödyntämistä ja yhteentoimivuutta tulee lisätä yli sektorirajojen. Suomi on sitoutunut vahvasti komission tavoitteisiin lisätä EU-tasolla erityisesti yhteiskunnan toimivuuden kannalta merkityksellisen datan jakamista ja hyödyntämistä sekä edistämään yritysten välistä datanjakamista. Datan hyödyntämistä edistävän ja mahdollistavan säädösympäristön ja toiminnan mahdollistavan hallintamallin tulee vastata niin avoimen datan, yritysten hallussa olevan datan kuin henkilötietoa sisältävän datan hallinnan, jakamisen ja hyödyntämisen tarpeita. (E 24/2020 vp)

Digitalisaation ja automaation myötä tietoturva on entistä tärkeämpää myös eri liikennemuodoille. Tietoturvaa koskevan sääntelyn ajantasaisuus ja riittävyys ovat kriittisiä edellytyksiä yhteiskunnan keskeisten palveluiden digitalisoitumiselle ja sitä kautta saavutettavan kokonaishyvinvoinnin edistämiseksi (E 107/2020 vp).

Pääasiallinen sisältö

Passaun julistus

Passaun julistuksen tavoitteena on kiihdyttää liikkumisen digitalisaatiota Euroopassa. Julistuksessa on tunnistettu, että digitalisaatio vauhdittaa kestävyyttä, turvallisuutta ja tehokkuutta. Julistuksen tavoitteena on tuottaa näkemyksiä komission tulevaan kestäväan ja älykkään liikkuvuuden strategiaan ja vihreän kehityksen ohjelmaan ja se on osa Saksan puheenjohtajuuskaudella kehitettyä aloitetta ”New Mobility Approach”.

Julistuksessa nostetaan läpileikkaavasti esiin liikenteen digitalisaation hyödyt kestävyuden, turvallisuuden ja tehokkuuden saavuttamiseksi. Erillisten data-avaruuksien tulee kyetä olemaan keskenään yhteentoimivia. Datan ja digitalisaation mahdollisuudet tulee hyödyntää täysimääräisesti. Keskeistä on varmistaa yhteentoimivuus sektori- ja liikennemuotorajojen välillä sekä teknologianeutraalisuus. Julistuksessa esiin nostettu data-avaruuksien kehittäminen nähdään keskeisenä kilpailukykytekijänä.

Julistuksen mukaan ihmiset ja heidän tarpeensa tulee olla liikkuvuuden keskiössä Euroopassa. Tämä ei saa kuitenkaan toteutua ympäristön, terveyden tai luonnonvarojen kustannuksella. Julistuksen mukaan tavaraliikenteen osalta on tärkeää, että tavaraa on saatavilla kaikille ja kaikkialle, myös pandemian aikana. Keskeistä on myös varmistaa datan vapaa liikkuvuus. Datan liikkuvuus toimii Euroopan laajuisissa data-avaruuksissa perustana innovatiivisille ratkaisuille.

Julistuksessa esitetään seuraavia toimia: digitaalisen infrastruktuurin laajentaminen ja liikkumisen infrastruktuurin tekeminen älykkääksi; automaation edistäminen kaikissa liikennemuodoissa; älykäs konnektiviteetti – kohti eurooppalaista data-avaruutta; innovaatioiden edistäminen liikkumisen digitalisaatiossa; sekä ihmisten asettaminen keskiöön. Julistuksessa nostetaan esiin, että Euroopan liikennesektori tarvitsee nopeampaa siirtymää digitaalisissa innovaatioissa tutkimuksesta käytäntöön. Tekoäly ja itseoppivat järjestelmät ovat keskeisiä asioita liikkumisen tulevaisuudessa.

Julistuksen mukaan uudenlaista sääntelyä ja toimintaympäristöä tulisi kehittää siten, että korkea turvallisuuden taso ja luottamus säilyvät uusien teknologioiden edistämiseksi. Digitaalisiin teknologioihin ja kyvykkyyksiin investoiminen ovat tärkeässä asemassa myös uusien työpaikkojen luomisessa ja kasvun ja kilpailukykyyn vahvistamisessa. Lisäksi kyberturvallisuuden merkitys korostuu liikenteen digitalisaation myötä.

Passaun julistuksessa korostetaan Suomen tavoitteiden mukaisesti avaruusjärjestelmien keskeistä roolia digitaalisen liikenne- ja viestintäinfrastruktuurin ja sen varaan rakentuvien uusien palveluiden kehittämisessä. Galileon, EGNOS:n ja Copernicuksen palveluiden laatu ja luotettavuus sekä kattava maantieteellinen saatavuus tulee varmistaa.

Passaun julistuksessa kiinnitetään oikealla tavalla huomiota näihin tärkeisiin yhteiskunnallisiin tavoitteisiin. Erityisen tärkeää on, että liikenteen digitalisaatiokehitys tapahtuu asettamalla yksilöiden ja yhteiskuntien hyvinvointi keskiöön.

Liikenteen automaation edistäminen kaikissa liikennemuodoissa

Julistuksen mukaan liikenteen automaation tulee lähtökohtaisesti edistää liikenneturvallisuutta nykymuotoiseen liikenteeseen verrattuna. Automaation avulla voidaan edistää merkittävästi suurten yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttamista, kuten monimuotoisempien liikkumisen palveluiden tarjontaa, liikenteen tehokkuutta ja ympäristötavoitteiden saavuttamista.

Erityistä huomiota liikenteen automaatiota kehitettäessä ja käytettäessä on kiinnitettävä haavoittuvien liikenteen käyttäjien, kuten kävelijöiden ja pyöräilijöiden asemaan. Tekoälyä on hyödynnettävä erityisesti liikenteen kestävyuden edistämiseksi.

Automaatioon liittyvää testaamista on edistettävä edelleen. Tärkeää olisi muun muassa saada aikaan rajat ylittävää testaustoimintaa sekä edistää testaamiseen liittyvää tietojenvaihtoa. Standardisointia ja hyväksyntäprosesseja olisi kehitettävä sisämarkkinoiden toimivuuden lisäämiseksi.

Kyberturvallisuuden merkitys on kasvanut liikenteen automaation myötä. Ihmisten luottamuksen ja turvallisuuden varmistamiseksi tulisi pyrkiä siihen, että kaikissa liikennemuodoissa huomioidaan yhä vahvemmin kyberturvallisuus. Kyberturvallisuuden tulisi julistuksen mukaisesti olla ennen kaikkea sisäänrakennettua eri toimintoihin. Julistuksessa kiinnitetään huomiota myös teknologianeutraaliuteen, eri teknologioiden yhteentoimivuuteen sekä kannustamiseen innovatiivisten teknologioiden käyttöönottoon. Näitä elementtejä tulee huomioida esimerkiksi eurooppalaisen rautatieliikenteen hallintajärjestelmän sääntelyssä.

Yhteistyö keskiössä

Julistuksessa korostetaan rajat ylittävän yhteistyön ja EU-tason koordinaation merkitystä turvallisen, älykkään ja kestävä liikenteen saavuttamiseksi. On tärkeää, että pilotit ulottuvat yli valtioiden rajojen. Piloteista saatuja kokemuksia tulee jakaa. Datan jakaminen tulee tapahtua turvallisesti ja luottamukseen pohjautuen. Sen tulee perustua innovatiiviseen yhteistyöhön kaikissa liikennemuodoissa. Julistuksessa nostetaan esiin myös paikallisten viranomaisten ja EU-laajuisten verkostojen välinen yhteistyö, jotta innovatiiviset liikkumisratkaisut saadaan käyttöön.

Käyttäjälähtöisyyden edistämisen näkökulmasta julistuksessa nostetaan esille eri liikennesektorin toimijoiden liittäminen osaksi kehitystyötä. Jotta uudet innovatiiviset liikkumispalvelut voisivat edistää kehitystä kohti kestävämpää liikkumista, on niitä kehitettävä, kokeiltava ja mukautettava väestön, päättäjien ja liikkumispalveluiden tarjoajien myötävaikutuksella ja yhteistyöllä.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Käsittely Euroopan parlamentissa

Kansallinen valmistelu

MINVA-paketti:

EU22-liikennejaoston kirjallinen käsittely 16.– 19.10.2020

EU-ministerivaliokunta kirjallinen menettely 21.-23.10.2020

Eduskuntakäsittely

Valtioneuvoston E-kirjelmä E 24/2020 vp: Komission tiedonanto Euroopan digitaalisesta tulevaisuudesta, komission tiedonanto Euroopan datastrategiasta ja komission valkoinen kirja tekoälystä

Valtioneuvoston E-kirjelmä E 107/2020 vp: Suomen EU-ennakkovaikuttaminen – Verkko- ja tietoturvadirektiivin uudelleenarviointi

MINVA-paketti: Suuri valiokunta 23.10.2020

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema**Taloudelliset vaikutukset****Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät**

Euroopan komissio julkaisi maaliskuussa 2011 liikenteen valkoisen kirjan, jossa tunnustetaan EU:n liikennesektorin suurimmiksi tulevaisuuden haasteiksi kilpailukyky ja kestävyys, erityisesti liikenteen öljyriippuvuuden ja päästöjen vähentäminen. Valkoinen kirja sisältää yleiskatsauksen liikennealan kehitykseen sekä komission liikenteen tulevaisuutta koskevan vision tavoitteineen vuoteen 2050 saakka.

Euroopan komissio antaa loppuvuodesta 2020 kestävän ja älykkään liikkuvuuden strategian. Strategian on odotettu käsittelevän mm. seuraavia aihepiirejä: päästöt, siirtyminen kestäviin liikennemuotoihin, sekä erityisesti digitalisaatio ja innovaatiot, saavutettavuus ja sisämarkkinat. Komissio on korostanut koronakriisin alettua, että strategiassa kiinnitetään erityisesti huomiota elpymiseen.

Asiakirjat

Luonnos Passaun julistukseksi (15.10.2020)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Noora Lähde, LVM
 Kirsi Miettinen, LVM
 Maria Rautavirta, LVM
 Marita Erkkilä, LVM
 Olli Lehtilä, LVM
 Maija Ahokas, LVM
 Elina Thorström, LVM
 Mira Karppanen, LVM
 Heidi Mäntylä, LVM

Janne Mänttari, LVM
Altti Iiskola, LVM

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

LIITTEET

Asiasanat	Euroopan digitaalistrategia, liikenne, liikenne-, televiestintä- ja energianeuvosto, digitalisaatio
Hoitaa	LVM, STM, TEM
Tiedoksi	ALR, EUE, LIIVI, MMM, OKM, OM, PLM, SM, TULLI, UM, VM, VNK, VTV, YM
